

Datum

2019-01-08

Vår referens

Paulina Franzén

Utvecklingssamordnare

paulina.franzen@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Promemoria om ändring av övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård ASN-2018-20718

Sammanfattning

Krav på behörighet i form av socionomexamen eller annan relevant examen för att utföra vissa uppgifter inom barn- och ungdomsvården infördes första juli 2014. Enligt en övergångsbestämmelse till socialtjänstlagen får en handläggare som anställdts före den första juli 2014 fortsätta utföra sådana uppgifter till och med den 30 juni 2019. Socialdepartementet föreslår i en promemoria att denna tidsfrist ska förlängas till och med 30 juni 2022. Detta med hänsyn till den utveckling som skett avseende svårigheter med att rekrytera och behålla personal sedan 2014, samt svårigheter att genomföra anpassningar i form av validering och kompletteringsutbildningar. Socialdepartementet bedömer att kombinationen av förtydligade behörighetsföreskrifter, som trädde i kraft i början av 2018, samt förslaget om att förlänga övergångsperioden, ger bättre förutsättningar för kommunerna att hinna åtgärda bristande behörighet.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till förslaget. Förvaltningen har med något enstaka undantag inga handläggare i barn- och ungdomsvården utan socionomexamen, men situationen ser annorlunda ut för andra kommuner runtom i landet. Både arbetsgivare och arbetstagare behöver förutsättningar för att kunna göra nödvändiga anpassningar. En för kort tidsfrist kan leda till negativa konsekvenser för bemanningen i vissa kommuner, och i förlängningen för utsatta barn och unga i behov av socialtjänstens stöd och insatser.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende promemoria om ändring av övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård enligt förvaltningens förslag.

2. Arbetsmarknads- och socialnämnden översänder yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Följebrev, Promemoria om ändring av övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård
- Remiss, Behörighet för anställda före den 1 juli 2014 att utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård, förslag till förlängning av övergångsbestämmelse i socialtjänstlagen

- Yttrande avseende promemoria om ändring av övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård
- G-Tjänsteskrivelse ASN 190130 Promemoria om ändring av övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2019-01-09

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2019-01-17

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2019-01-30

Ärendet

Krav på behörighet för att utföra vissa uppgifter inom barn- och ungdomsvården infördes första juli 2014. Socialnämnden ska använda handläggare som har svensk socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan. Detta avser uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga och som innefattar bedömning av om utredning ska inledas, utredning och bedömning av behov av insatser eller uppföljning av insatser. Enligt en övergångsbestämmelse till socialtjänstlagen får en handläggare som anställdts före den första juli 2014 fortsätta utföra sådana uppgifter till och med den 30 juni 2019, även om han eller hon inte har socionomexamen alternativt annan relevant examen.

Socialdepartementet föreslår en ändring av övergångsbestämmelsen till socialtjänstlagen som innebär att denna tidsfrist ska förlängas till och med den 30 juni 2022. Detta med hänsyn till den utveckling som skett avseende svårigheter med att rekrytera och behålla personal efter att de ursprungliga föreskrifterna trädde i kraft 2014. Socialdepartementet bedömer att en treårig förlängning bör ge goda förutsättningar för anpassningsåtgärder.

Bakgrund:

Socialstyrelsen genomförde en uppföljning av de nya föreskrifterna 2016. Den visade att de nya föreskrifterna fått konsekvensen att endast socionomexamen gav behörighet. En enkät till kommunerna 2016 har visat att omkring sju procent av de anställda inom barn- och ungdomsvården saknade behörighet enligt föreskrifterna.

Sveriges kommuner och landsting (SKL), Akademikerförbundet SSR och Vision har påtalat i skrivelser till regeringen att många kommuner, bland annat på grund av flyktingsituationen 2015, fått problem med att rekrytera och behålla personal i barn- och ungdomsvården.

Organisationerna har även lyft svårigheterna med att få till stånd validering och komplettering av utbildningar utifrån kraven i föreskrifterna.

Socialstyrelsen har sett över föreskrifterna för att förtydliga att även andra examina kan vara behörighetsgrundande. Nya föreskrifter trädde i kraft i början av 2018. I nuläget råder delvis olika uppfattningar om huruvida problemen med bristande behörighet är underskattade i Socialstyrelsens uppföljning eller om merparten av de sedan tidigare anställda handläggarna sannolikt uppfyller behörighetskraven. Det råder också delad uppfattning om behovet av åtgärder. Vissa åtgärder pågår för anpassning till behörighetsföreskrifterna, bland annat av socialchefsnätverket som är knutet till Sveriges kommuner och landsting.

Eftersom föreskrifterna ändrades så sent som i februari 2018 bedömer socialdepartementet att

det inte är möjligt att redan nu, och utifrån befintligt underlag, dra några långtgående slutsatser om reformens konsekvenser framåt. Utvecklingen bör följas noga och behovet av ytterligare åtgärder övervägas utifrån det.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens bedömning

Förslaget att förlänga tiden för övergångsbestämmelsen för behörighet inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård är positivt. Socialsekreterare och chefer på enheterna Barn och familj inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen har - med något enstaka undantag - socionomexamen. I och med att övergångsbestämmelsen förlängs med tre år finns utrymme för att göra eventuella anpassningsåtgärder om det behövs. Förvaltningen har relativt goda förutsättningar för att rekrytera behörig personal, och även om utmaningen med att behålla erfaren personal kvarstår uppskattas personalomsättningen 2018 vara lägre jämfört med tidigare år (i nuläget cirka 12 procent, men bedöms bli något högre när statistik för hela året sammanställts).¹ Malmö stad har haft som policy att ställa krav på socionomexamen för anställning i alla myndighetsutövande verksamheter under en längre period. En kommunövergripande arbetsvärdering gjordes 2011–2012 som tydliggjorde vilka krav som skulle ställas på olika yrkeskategorier.

Det är positivt med krav på behörighet och kompetens för att få utföra uppgifter i barn- och ungdomsvården. Uppgifterna innebär att göra komplexa och svåra bedömningar som har stor betydelse för utsatta barns och ungas situation och utveckling. Svårigheterna med kraven på behörighet kan dock vara större för exempelvis mindre kommuner i glesbygd. Många kommuner har mött svårigheter att rekrytera samt behålla personal, bland annat på grund av flyktingsituationen 2015, men även på grund av utvecklingen i stort vad gäller arbetsmarknaden för socionomer. Dessa kommuner kan idag ha medarbetare som inte uppfyller behörighetskraven men som ändå har arbetat under flera år och därmed har skaffat sig en erfarenhetsbaserad kompetens.

En förlängning av övergångsbestämmelsen är nödvändig för att ge både arbetsgivare och arbetstagare förutsättningar att göra anpassningar för att handläggare ska uppfylla behörighetskraven. En för kort tidsfrist kan leda till att kommuner får svårigheter med bemanning i barn- och ungdomsvården, vilket i förlängning skulle kunna få negativa konsekvenser för utsatta barn och unga.

Ansvariga

Petra West Stenkvist Enhetschef
Katarina Lindeberg Avdelningschef
Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef

¹ Enligt databas Koll HR Rapport 2018-12-11